

Any XIII

Barcelona 25 de Janer de 1900

LA FOSASA

SEMANARI CATALÀ

10 CENTIMS lo número

De dijous á dijous

La pastoral del bisbe Morgades

AMIGA Tomasa, te prohibo terminantemente que en lo sucesivo me dirijas la palabra en lengua catalana, pues así como en época no muy lejana un sacerdote, de cuyo nombre no quiero acordarme, nos dijo que el liberalismo era pecado, el insigne Romero Robledo ha declarado en el Congreso que el predicar en catalán es un enorme delito.

—Ja veurás, Pierrot, las conversas que tu y jo sosténim setmanalment, no son cap prèdica ni cosa qu' ho sembli, y, per lo tant, si m' exigeixes que parli en la llengua de Cervantes, á pesar de respectar en lo que val á aquest inmortal escriptor, tancaré la boca y un cop tancada no será fácil que m' hi entrin moscas.

—¿Tancarás la boca? Donchs te prohibeixo que parlis en catalá, baix pena de la vida. ¿Quina ditxa vols mes grossa per un marit, que la de que la seva costella permanesqui ab la boca tancada?...

—Si es sols per donarte gust á tu, ara no parlaré altre idioma que 'l de la terra, y seré mes xerrayre que may, ja qu' hi sentit dir á varias vehinas que 'l mes gran disbarat que pot fer una dona es donar gust al seu marit.

—Tu fés lo que t' acomodi, pero si en Silvela s' entera de que parlas en catalá, qu' es lo mateix que ser enemich de la unitat de la patria, potser t' en farás l' astella.

—¿Y tu, per qué no hi parlas?

—Es cierto; si Silvela se entera puede ser que te hagas la astilla.

—Ja ja ja!

—De qué rius, Tomasa?

—Del castellà estantis qu' acabas de parlarme.

—Mira, niña, mi castellano podrá romperme de reir; pero si me sube la mosca á la nariz, puede que de un golpe de puño te haga un azul en la cara.

—Vamos, tornaten al llit, qu' aixó es la lluna.

Lo qui faria un azul, pero á la teva cara, seria en Cervantes si 't sentia xafar la seva llengua.

—Por más que digas que me vuelva á la cama, que esto es la luna, yo no me voy al lecho que no me lo diga Romero Robledo.

—Ara, comprehench que la pastoral del bisbe Morgades, es un pou de ciencia. Nosaltres, quan hem de traduir los nostres ideas, del castellà, ho fém detestablement.

—Pues mira, Tomasa; yo creo que de hablar el castellano sé un nido y que con su pastoral el tal Morgades ha orinado fuera del tiesto. Nuestro obispo tiene en la cabeza la cebolla catalanista, por no

decirte que la tiene llena de gorriones pequeños, y me temo que á sonido de tambores no cogerá liebres.

—¡No me hables en castellano que me destruyas el pit!

—Pues yo te hablare en castellano aunque me pongas cara de ciruelos agrios y naranjas sin salsa, porque cuando Silvela y Romero Robledo que son dos socios que saben donde van, nos dicen que hemos de hablar castellano, porque no valga de menos la unidad de la patria, ya puedes subir de piés que hablarlo nos conviene.

—Pero no li convé gens á l' Academia de la llengua castellana, ni als predicadors catalans qu' han d' ensenyar á estimar á Deu sobre totas las cosas á la gent d' aquesta terra, ni als sacerdots que en cumpliment del seu ministeri han de fer entendre 'l catecisme á la nostra quixalla; á la primera porque 's veuria obligada á introduhir en lo seu diccionari una infinitat de paraulas y giros catalans que 'ls castellufos no compendrían, y als altres, porque imitante á tu, quan voldrían dir *naps*, dirían *cots*.

—Veo que estas mucho de bromita. El catalán que no sepa la lengua castellana, que se la enseñen, y un golpe se la habrán enseñado ya será otra cosa. Yo creo que á los nios pequeños se les ha de enseñar la lengua castellana, mientras son pequeños, por aquello de que al hornar se hacen los panes jorobados, aunque quiera venirnos con tonterías y poco pan el obispo Morgades. Lo que dice el Obispo son como dirían los castellanos *daixonsas* y armas al hombro, puesto que los catalanes que hemos ido á estudio, cuando hablamos el castellano lo hacemos como una seda, y el mismo Cervantes si podía sacar la cabeza de su tumba nos diría: «Muy bien, niños, casi sabeis tanto castellano como un servidor!» Por lo tanto, Tomasa, cuando te digan los obispos que no hablamos ni entendemos bien el castellano ya te puedes hacer un barrigón de reir, porque aquí no tenemos un pelo de tontos, y lo aplastamos tan bien como Silvela y otros mártires de la regeneración. A mí me llevan muy cabeza metido esos hombres catalanistas, y creo que van buscando tiña al cuévano y que al cabeza de abajo sus doctrinas serán lo mismo que un pegado en un banco. Se ha hecho correr que á Morgades lo enviarán á otra parte, y yo que tengo muy buena nariz, mal me está el decirlo, para que no buscase más pelos á los huevos, lo enviaría más lejos de donde se hacen las sardinas que hacen mal olor. ¿Y sabes porqué lo mandaría tan lejos? Porque no es muy bonito que un catalán nos saque los trapitos al sol, diciendo que de castellano no sabemos pelota, porque aun-

que no supiésemos mucho, él debía hacer el papelete, y hacer ver que sabíamos castellano por los bolsillos. Contado y rebatido, ¿de qué se queja el Obispo? De que entenderemos las oraciones al revés; y esto no debe preocuparle porque los políticos de pan untado con aceite que tenemos, ya hace mucho tiempo que nos hacen rezar al revés todos los salmos, y nadie ha dicho nada. Yo creo que si la gente de Madrid nos dice «arre» nosotros abajando velas y dándonos por la piel, debemos ser buenos burros y hacer lo que en broma decimos «ir haciéndol» ó ir tirando, porque en esta tierra ya estamos todos conformes en que «ese ha de padecer». ¿Quieren que hablemos el castellano? Pues lo hablaremos hasta llenarles las orejas; pero esto sí; el día que se vuelva la tortilla les haremos decir «setze jutxes...» y el que no sepa decirlo deberá pagar el beber para todos. Pero eso de las pastorales, que quieras que te diga, no va á ningún lugar, y me hace mucha almendra. Y sobre todo hace endemoniar á Silvela y Romero, que pueden meternos en el cuarto de las ratas, donde dicen que hay *Roe-Cebollas*.

PIERROT DE LA TOMASA.

QUENTO

UNA vegada varen trobarse dos amichs pe l' carrer, y à l' un d' ells se l' hi coneixia qu' estava algo disgustat per lo que mes tart se va saber. Al trobarse se diqueren lo següent:

- ¡Hola, Albert!
- ¡Adeu, Antonet!
- ¿Y aixó, quina cara fas?... ¿qué t' passa, Albert?
- Res, Antonet; no ho vulguis saber.
- ¡Y aral... ¡home, si t' puch servir per algo, ja ho sabràs!
- ¡Gracias, noy! ..
- ¡Bé, pero!... ¿qué tens?
- Res, que, no sé cóm, m' hi fet una taca de tinta à l' armilla blanca, y m' hi disgustat de tal manera que, per poch no m' dona un atach de feridura.
- ¡Home, Albert, si qu' ho fas fort!
- ¡Donchs, cóm vols que m' ho prengui, si tothom m' ha dit qu' aixó de la tinta no's treu ab res?
- ¿Qui t' ho ha dit?... ¡y 'ls quita-mànxas, perque son?
- Ja ho hi mirat, y també m' han dit lo mateix.
- També?... ¡valents lloranzas!... ¡Ahont la tens l' armilla?
- Home, té, à n' aquet farsell, que ja está tip de corre d' una banda à l' altra!
- A veure, desfeslo.
- Té; convéncte.
- Renoy, quina solfa!... ¡sembla la d' *El Chaleco Blanco*!
- Ja ho veus, quin exvoto!
- Pero... ayols dir que tothom t' ha desenganyat de que aixó no té remey?
- En bona refel!
- Vaja: ¿qué juguém que jo te la deixo à punt de tornártela à posar, aquesta armilla?
- ¿Qué dius?... ¿de debò?...

—¡De debó!... ¡t' asseguro que no la coneixarás!

—¡Ay, Antonet, quant t' ho agrahirà si m' treus d' aquest apuro!

—¡Albert, confia ab mí! ¡hi dit que no la coneixerás, y ho repeiteix! Dom la prenda, y demà passat al mitj dia, si fa bò, passa per casa que te la podrás emportar neva a planxada.

—Bueno, donchs, confio ab tu, y fins demà passat.

—Aixó mateix.

—¡Apa, adeu, pues!

—¡Adeu, Albert!

L' Antonet, al arribar à casa seva, no fà més que posar un' olla gran al foix, plena de tinta junt ab l' armilla de son amich, no separancho del fogó fins que casi no quedà gens de líquit à l' olla per lo molt qu' havia arribat à bullir.

Després d' aquesta operació, l' Antonet deixà secar la prenda; luego la planxà, y mes tart la deixà estesa à una corda de ta galeria esperant que l' Albert l' anés à recullir.

Vingué l' dia citat, y l' Albert comparegué al mitj dia y, topantse ab l' Antonet que li obrí la porta, aquet li diu:

—¡Hola, noy!... ¡Amigo, tu si que no t' fas esperar!

—No t' estranyi; es qu' estich desitjós de véure com t' ha quedat allò.

—¡Mol bè, noy!... ¡no t' pots figurar la sorpresa que t' espera!

—¿Vols dir?... ¡abont la tens? ..

—¡Miratela, estesa à n' aquella corda!

—No la veig!...

—¿No la veus?... ¿qu' ets llusco?.. ¡y aixó, qu' esp?...

—¡Aixó no es la meva armilla! —diu l' Albert.

—¡Ah, no?... —diu l' altre— ¡Ja t' ho vaig dir que no la coneixerias!

ABELARDO COMA.

AL ANY 1900

Un any més; el darrer del present segle.
Sigsne ben vingut, any mil nou cents,
no tornis pas enrera, ses la via
qu' han fet los altres anys, ab lo progrés.
Ensenna al sigle XX com deu portarse;
tots los sers de la terra en tu confiém,
practica la justicia santa y pura,
qu' allà ahont ella regna tot va bé.

JOSEPH FERRÉ Y ROIG.

EPIGRAMAS

Fent broma moltes estonas
exclamava en Jaume Titas:
—No estich per donas petitas,
m' agradan las majors-donas.

Y quin baliga-balaga
que s' ha tornat en Quimet...
—Pero es un noy que promet?
—Promet, sí, pero no paga.

EUDALT SALA.

LA TOMASA
LO DENGUE

LA TOMASA

GASSAT AL VOL

LA CANÇO ENFADOSA

TA hi torném á ser.

Es tant lo que 'ns tenen *ullats* 'ls caste-llanots—mala negada fassin totsells—que no deixan perdre la més petita ocasió, aprofitan la més insignificant oportunitat, pera abocarnos á doll tot lo infamant repertori de calificatius denigrants que tenen de re-puesto pera 'ls cassos que conceptúan de perill imminent per' lo qu' ells ne diuhen *integridat* de la Patria, que no es altra cosa que la *intangibilitat* del centralisme en (honor, no) profit dels riberenys del ridícul Manzanares.

Antes d'ahir, prenen per fonaments de los atachs traydors y de mala fé la *hombria de bien* y enteresa casi sincera del doctor Robert; ahir prenen péu (de banch) de la norma de conducta seguida pe'ls gremis y societats en comandita front á front de 'n Buxeres y cómplice; agafantse ab l' arrivada d' aquell Sol que tant vá escalfar 'ls ánims; fixantse en las demostracions de consideració entranyable envers al *màton* de vara en má, *Tipepe*; retreyent las refiladas de *rusiñols* y *passarells* en 'ls *concerts econòmics* organitzats per la cobla del Foment; enganxantse ab la goma dels sellos catalanistas; y ascoltant per medi del eco de la prempsa las significativas estrofas dels *Segadors*, etc. etc., 'ls prohoms y 'ls portavéus de la madrilenyeria *andante* treyan foch pe'ls cai-xals y 's desfeyan en improperis contra Catalunya, més propis de gent que fá 'l calé que de gent que fá articles.

Y tant cridá l' atenció á la massa indiferent dels catalans que, mentres 's guanyin la vida 'ls días de feyna y puguin fer la manilla 'ls diumenes, ja estan contents y satisfets, que desd' alashoras s' ha despertat resolt y disposat á tot l' esperit patri xich. Tant, que tothom—generalment parlant—sense distinció de classes ni partits ha adoptar ja aqui, ab referència á Castella, aquella, tossuda màxima: «aixó no voléu, aixó heuréu».

De manera que 'ls sembradors de las ideas catalanescas que tant han arrelat en lo camp del regionalisme, han sigut precisament—designis de la Província!—nostres enemichs; quins usan tots 'ls medis, emplean tots los esforços, regiran tots 'ls arguments pera provocar lo gran conflicte patrioter, la tempesta conductor de llamps y trons y pedra seca que, voldrían, destruir la cullita del blat que ha de proporcionar á Catalunya—mal que pesi á la maleïda enveja dels estèrils camps de Castella, un pá blanch de xexa, un pá d' àngels, mentres qu' ells farán un pá com unas hostias.

Avuy ha tornat a aixecar la llebra sense volquer, ni pensarsho, nostre dignissim prelat, verdader pastor del remat catalanista, modelo d' autoritats catalanas, ab una pastoral ben pensada y ben escrita que ha mogut mes gresca que 'ls pressupostos del llop del remat que respon al nom de *Vila-verda*.

¿Total perqué? Pues, porque 'l senyor Bisbe nostre encarrega que s'aprengui 'l Catecisme en catalá...

¡Ara mireu si es esgarrifós, si es bárbaro aixó, si no fá posá 'ls cabells de punta! ¡Imbécils!

Jo recordo que quan anava á estudi del Ajuntamen ja me li varen ensenyar en catalá la doctrina cada dissapte; y fins 'ns feyan dí 'l rosari de la manera que parlan las personas... d' aquesta terra Y ningú se 'n feya créus y ningú barbatejava com ara, ni ningú 'n feya cas, ni motiu hi havía!

Lo rector y 'l vicari del poble que no es meu, tinch molt present que may 's varen atrevir á predicar en castellá vint anys endarrera, y tots 'ls felic平s y gent de fora parroquia-castellufos inclusiu—ho consideravan com la cosa més natural y lògica del mon.

Y ara, per lo mateix exactament, tants escarafalls per part dels que pretenen aná á la vanguardia de la llibertat, comensant per volquer esclavisar la parla propia!

¡Oh! Es que, si no fés rabia aqueixa dèria en combatre 'ns de tort y de través, faria riure la poca solta d' aqueixos adversaris, hipòcrates patriots, que son 'ls causants de la ruina de la Nació, mare de tots.

Aquesta vegada si que 'l nostre Bisbe pot ben riurers' de la cridoria dels hostes de la Còrt, exclamant ab uncio evangèlica: «¡Brams d' ase no pujan al Cel!»

Per acabar ab aqueixa cançó enfadosa dels vividors de Madrid

que per tot veuhen visións
quan se tracta de regíons,
no més hem de procurar que poguem dur á terme l' ideal del meu Il·limpia-botas que sempre diu:

—Fins que podrém enviar Cònsul á Madrid, no anirébé.

PEPET DEL CARRIL.

Embustera.

Que eras gandula y xerrayre,
bruta, deixada, y manefi,
que 'n tot eras molt maymona,
ja ho sab'a tasta-olietas.

Pro que tu, la noya santa,
la que á la iglesia 's confessà,
fos com ets, tan poca solta,
ab l' agravant d' embustera.

No ho hauria pensat may
que una taca tal tinguesses;
ja 's pot dir, que tots los mals,
com á dot tens á l' esquena.

Serás la xarxo del barri,
y si 't casas com te pensas,
voldràs dur los pantalons
si no portas molta llenya.

Es un defecte molt gran,
que 'm va costar molt de creure;
ja ets dona com las demés
ja tens lo molt qu' ellas pecan.

F. MOLAS.

D' ACTUALITAT

Concerts y desconcerts

LA «cobla» Rusinyol se'n va per totas bandas donant «concerts» à Reus, Girona y Vilafranca. Com qu' econòmichs son los «concertets» de marras, en lo primer que 's feu s' ompliren las butacas... Mes de segur la gent lo compte no hi trobava per quan en lo segon ¡ja no passava un' alma! Y ab tot y l' espinguet del «Russinyol» cantayre, ab tot y dar pinyols com un tenor de fama la gent ne va surtir del tot *desconcertada*. Després vingué i tercer «concert» de Vilafranca y aquí ja va semblar la «cobla de 'n Lleganya» ¡Ni tois los refets de merlas y calandrias qu' hostaix en sos voltants la plassa de Santa Ana, lograren fer passar al públich sas «fermatas»! Moixos y alicayguts van tornar à la gàbia y sembla que 'ls «concerts» en «desconcert» acaban. Mes si, no obstant, tosells no acaban las agallas, y van donant «concerts» per vilas y encontradas molt prompte dirán tots: —«*Concert*» à Plà de Cabra? Donchs, apa... ¡amunt y crits! Y... ¡provehimnos d' àrnica!.

Resultats de la Enciclica

Un clergue coneugut meu, al heure esment de la «Enciclica» ahont lo Papa als capellans de l' Amèrica autorisa

per casarse y arrivar à ser *papas* .. de familia, pegá un bot d' agrahiment y arà corrents à la Emilia (qu' es la seva majordona) y va omplirla de caricias.——¿Y ara, pare?—ella digué—¡miris que la gent critical!—Prou críticas—ell va dir.—Filla meva, hem tret la rifa! Desd' ara à tothom dirás que jo hi estat à Bolivia, que tu allí m' has coneugut y qu' en virtut de la Enciclica va casarnos un company segons mana la doctrina.—Aixís los seus nebodets?...—Ja no haurém de dir mentida, ara serán nostres fills y tu ma muller, Emilia...—Quantas bolas! .

—Justament!

Aquí està la gran surtida.
¿Qu' es tot *bola*?... ¡Natural! ¡Com qu' ha passat à Bolivia!.

Los de gran circulació

Un periódich *liberal* s' ocupa de nostra terra, ab l' armoniòs nom de guerra de *Cataluña Industrial*.

Y allí, narra fil per fil nostres grans establiments, sent elogis molt ardents de nostra industria fabril. Tot això es molt ben pensat y sembla una noble acció, però, si 's mira ab detenció, hi ha en ella *gat amagat*. Com que 'l periódich va d' oros per falta de suscripcions, pensa trobar municiòns aquí, en la terra de 'ls coros. Y 'l periódich *liberal* ens factura à tot vapor un aixerit redactor cap à la Ciutat Comtal. Un cop lo fulano aquí,

vinga visitar tallers, vinga passejar carrers, indagant per 'qui y per 'llí... Y en resum, que al industrial que s' acomoda à certs pactes li dona uns magnífichs tractes lo periódich *liberal*. Pó si acàs diu *turronó*, se li contan los telers, se li midan los obrers, 's veu la contribució... y si no paga 'l degut, (cosa qu' es bastant possible perque avuy's fa impossible travallar ab tant tribut!). Si pe 'l càcul 'ls resulta que 's val d' algúna gatuperi, ho explican al Ministeri y li fan clavá una multa. Aixís es, que l' industrial que ja sab la *triquinuela*, y no ignora com ho pela lo periódich *liberal*. ¿qué fará?... arronsar la espalda y ascoltar al redactor y dirli à tot, si senyor, y pagar ho à tant la ratlla. Acceptant, li fa la empresa del periódich la *reclame*. Si no, 'l ministre del ram li deixa anà un gos de presa... ¡Y luego, vagin dihent que la prempsa de... partit viu encar mamantse 'l dit y no coneix à la gent. D' aquest modo, ja s' aclara que 's campi sens passà apuros y que 's llençin cent vint duros en un certamen, com ara fa à Madrid, *El Liberal*, qu' ab dos quèntos ó historietas gasta siscentas pessetas ó siga tot un caudal. Per un quènto, no es preu mèdich, més no hi haurà y ho lamento! qui travalli milló 'l quènto que la empresa del periódich!

M. RIUSECH.

HISTÓRICAS

Al saber Catarina II, la mort d' August III, de Polònia, en lo precís moment de preparar una elecció anexionista de la Polònia à Russia, s' alsà y digué ab despit:

—Aquest rey ha mort com un tonto; tinch que confessarlos, que no m' agradan las personas que tot ho fan fora del seu temps.

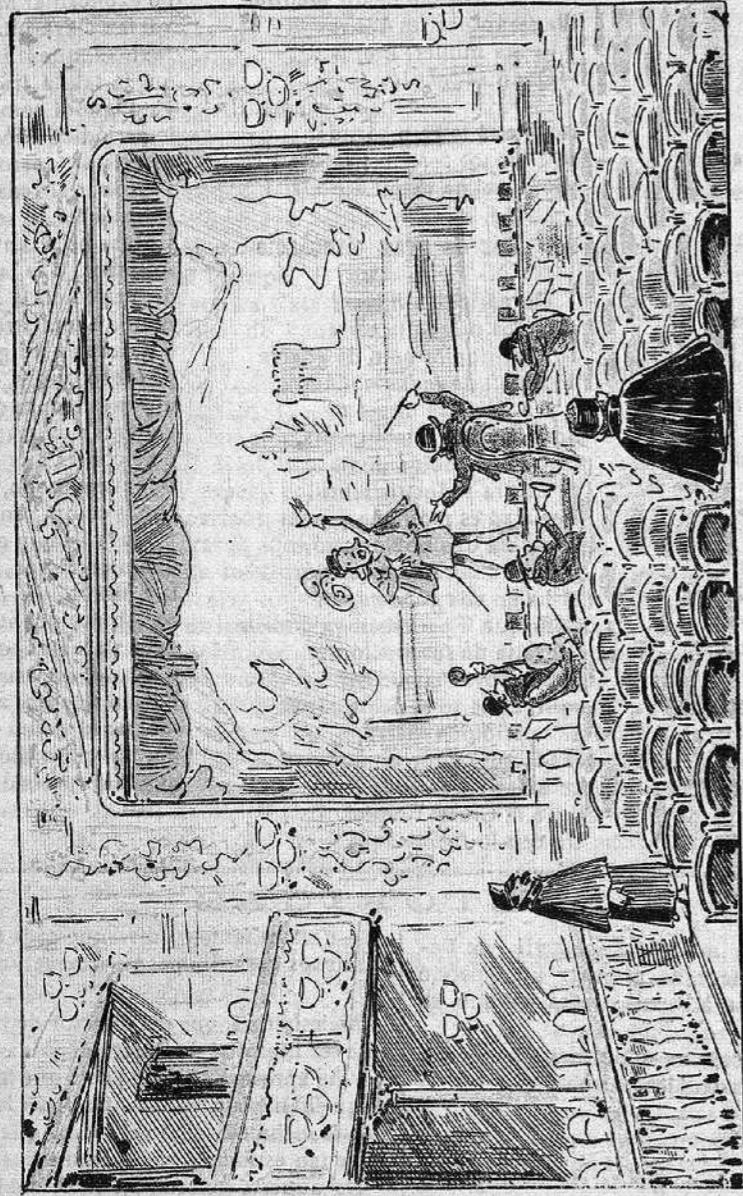
Enrich IV, en l' afany de volgué servir bé al poble, va prometre que no pararia en sos travalls.

—Fins hi tant—va dir—que cada francés pugui tirar, al menos cada diumenge, una gallina à l' olla.

—Malesherbes, que era director de la censura, va saber que las filosofias de Diderot, havian de esser recullidas, y s' ha apresurá a avisarla pera que las triés, pero al veure que hi havia per molts díes de fer la requisita, li va dir:

—Donchs, enviéumelas à casa, que estarán més seguras y tan estimadas com puguin estar à casa vostra.

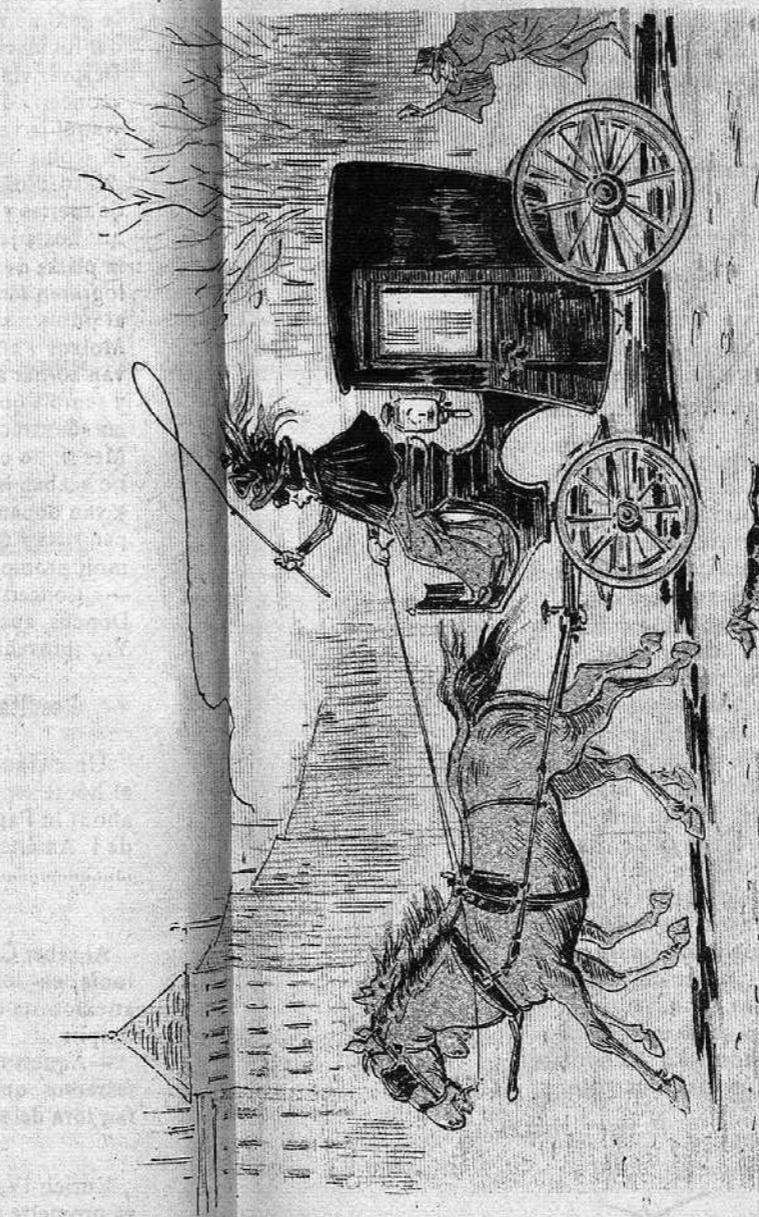
De aquesta manera, las salvà de la censura que ell mateix dirigia.

Els efectes de la passa han proporcionat á las salas d' espectacles una animació extraordinaria. Tres músics tapats de nas, un tenor acatarrat, dos municipals, quatre gats y unas quantas ratas, es tot lo que s' ha pogut veure en aquellas nits en alguns teatros.

La dona, la sogra, tres cunyadas y nou criatures: riots al lilt! Y el pobre senyó Geroni, amunt y avall, carregat sempre com un burro.

La marquesa dels Llepadums s' ha vist obligada á pujar al pesecante si ha volgut sortir de casa. Tot el servei de cuadra y cortex se l'hi ha quedat entre llansols, suhant la dítxosa gripia!

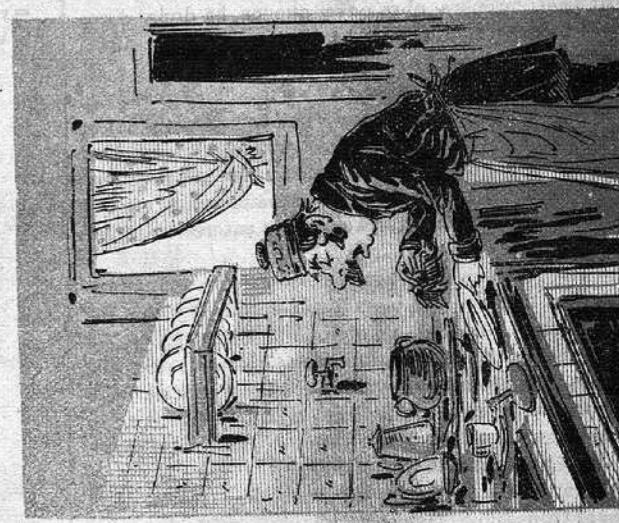
Per vigilant arropat, lo del meu carrer. Are diguin si aixó es un home ó un farcell

Tan gran y va á la font... mentre s' hi situa la raspa.

Y don Segimon Flotats á la cuyna rentant plats.

Ens hi ha qui de dir no'ns cansa que ha fregat... trastos ab nansa!

Per tenir la dona al lilt també aquet s' ha divertit.

Ens hi ha qui de dir no'ns cansa que ha fregat... trastos ab nansa!

PRINCIPAL

Pera dissapte está anunciat *La dame de chez Maxim*, comedia de Feydeau, y que en París y altres capitals ha obtingut un sens fi de representacions, creyentse que entre nosaltres serà l' èxit de la temporada.

Pera avuy anuncia lo seu benefici la primera dama jove, Srita. Caparó, y pera dissapte se prepara l' estreno del drama *El tio Roque*, que en Madrit ha obtingut bon èxit.

ROMEA

S' ha estrenat *Perdiu per garsa*, juguet còmich del senyor Llanas, qui una vegada més ha acreditad son bon humor traspassantlo als intérpretes de sa bonica comèdia.

Lo pùblic hi gosa de vritat ab las ocurrences de tan festiu escriptor.

La execució molt acertada.

NOVETATS

Tristi amori, primera obra nova que 'ns ha donat à conèixe la companyia Mariani, ha obtingut extraordinari èxit, degut en gran part à la inmillorable execució que hi donà lo Sr. Paladini, qui demostra ser tan notable actor, que duptém se pugui representar ab més art y talent artístich. La Sra. Mariani, aixis com los Srs. Zampieri y Ferreiro, estiguieren també fets uns consumars artistas, pero maravilla d' un modo extraordinari lo esmentat actor senyor Paladini, en lo final del segón acte per la enteresa dramàtica que desplegà.

Tristi amori, drama de Giacosa, y no comèdia com anuncian los cartells, entra de plé en lo gènero italià y com tot ell, es solament pasional, no desarrollant cap problema nou ni psicològich, sino lo tan gastat del adulteri, pero que ab tot, l' afortunat autor del llibre de *La Bohème*, n' ha sapigut treure un resultat portentós, principalment en lo segón acte, que té un valor sumament extraordinari per la naturalitat y valentia ab que está escrit.

Llàstima resulta en *Tristi amori*, que pera lo final de la obra hagi trobat lo Sr. Giacosa, una soluciò que no soluciona res, lo que fa que lo pùblic quedí fret.

Ab tot, es de elogiar à la Sra. Mariani, per havernos fet coneixe obra de tanta intensitat dramàtica com es *Tristi amori*.

En lo resto de la setmana, ha representat la Sra. Mariani, algunes de las obras més notables de son repertori, entre elles *La Dama de las Camelias*, *O dette y Andreina*, en que un cop mes ha acreditad lo justissim dictat de eminencia que per son talent se li ha concedit.

Han compartit ab ella lo triunfo, la Srita. Farina y los Srs. Paladini, Zampieri, Ferrero y Piacentini, que forman un conjunt com pocas vegades hem vist en lo teatro.

Pera ahir estava anunciat lo segón estreno ab la obra, *Un fallimento*, del escriptor noruech Biornsterne Bjørnson, que no serà tal estreno, per lo motiu que dita obra ja la coneixem en nostra llengua regional per havèr-la executada la companyia Tutau fa un bon número d' anys en lo teatro Gran-via.

Pera dissapte está anunciat *La dame de chez Maxim*, comèdia de Feydeau, y que en París y altres capitals ha obtingut un sens fi de representacions, creyentse que entre nosaltres serà l' èxit de la temporada.

CATALUNYA (Eldorado)

Continúa representantse *El portfolio de Eldorado*, ab extraordinari èxit, que no han lograt amortigar las obras darrerament estrenadas, procedents de Madrit.

Dimars últim s'estrenà la sarsuela titulada, *La señá Frasquita*, que la lletra, ab dir qu' es dels senyors Perrin y Palacios, dit está que hauria de ser dolenta, pero la que han escrit pera *La señá Frasquita*, no es dolenta, sino... pitjor.

La música del mestre Chapi, es algo superior à la lletra, pero poca fama donarà al compositor esmentat.

No creyém que duri gayres días en lo cartell dita obra.

GRAN-VIA

Per motiu del extraordinari èxit que han tingut las *Damas Provençales*, la Empresa ha prorrogat la contracta pera cinch funcions mes, las que tindrán lloc durant la present setmana, y després posarà inmediatament los estrenos que 'ns te promesos de algunas setmanas, com son *La sala de armas*, *La cariñosa* y *El sábado de Gloria*.

UN CÒMIC RETIRAT

¿QUI MES LLADRE ES DELS DOS?

EN lo tèu jardí, nineta,
vaig aná à cullirne flors,
y d' ellas ne vaig formarne
un ramet lo més hermó.

Tot seguit à ta caseta
vaig portarlo diligent;
y deixantlo en ta finestra
vaig escriure lo següent:
¡Oh! nina, la més hermosa
que robares lo meu cor,
eixa ofrena aquí te deixo
en proba de món amor.

Ofrena, de flors cullidas,
una per una per mi,
he triat las més bonicas,
las més macas del jardi.

Del jardí que tú, nineta,
ne cuydas ab gran anhel,
tot son rosas y gardenias
y violas de blau cel.

Y ja veus. Las flors robadas
ne son, nena, per más mans;
podràs ara dirme lladre,
pero jo t' ho he dit avants;
y dispensa qu' aquet titul
te dongui jo ab tot l' amor;
puig jo flors, te n' he robadas,
pero tú, m' has pres lo cor.

P. FONT NIELFA.

LA TOMASA

EL DENGUE

Repulsius comensaments
del any gripal mil nou cents

Fa alguns mesos, fentse eco d' una notícia qu' ab mes ó menys fonament corria, 'l nostre company Bertrà de l' Os, com à cronista que en aquella fetxa era del nostre periòdich, va donar coneixement de que una casa estrangera s' proposava adquirir lo dret de propietat de las obras musicals del insigne mestre D. Anselm Clavé.

Aquells rumors s' han anat accentuant, hasta 'l punt de que ja es casi un fet la cessió à una casa editorial estrangera dels esmentats drets de propietat.

Si no recordém mal, en una de las sessions celebradas pe 'l nostre Ajuntament durant l' any prop-passat va aprobar-se una proposició en la qua, a fi de que las obras d' un gení de la patria no tiugessin de passar à mans estranyas, s' interessava que la Corporació municipal adquirís los drets de las mateixas, ab lo qual s' allunyaria la possible contingència de que 'ls nombrósos coros catalans que tenen ditas obras de repertori, tingessin de sucumbir devant de las exigències dels editors estrangers que tractaven d' adquirir los citats drets.

Pero com que *las cosas de palacio van despacio* y las del palau municipal no surten del pas de tortuga, aquesta es la hora que la esmentada proposició no ha tornat à respirar, sent lo mes fàcil que plena de pols estiga dormint en algun armari de las oficinas del Municipi.

Tementho així, la distingida Societat coral «Euterpe de Clavé» que tants travalls porta realisats en pró de la gran obra del músich-poeta que fou son fundador, convoca à una reunió, que tindrà lloc lo diumenge pròxim, dia 28, en seu local (Tallers, 45, 2.º) ab assistència de societats corals de tota classe, corporacions, empreses periodísticas, mûsichs, y tots quants se interessin per dit assumptu, al objecte d' evitar, per tots los medis possibles, que la nostra patria quedí despullada del llegat artístich que va ferli lo fundador de sus societats corals.

Nosaltres, fentnos càrrec del alt grau de cultura que 'l funcionament de las esmentadas societats representa y del cop de mort que per las mateixas seria la venda à una casa estrangera dels drets e propietat de las obras de Clavé, preguém à tots los amants de la glòries catalanas, que prestin sa cooperació als travalls qu' està realisant, per veure si tot units logrem evitar la realisació de venda tan perjudicial à las societats esmentadas.

Ja que la major part de riquesas industrials cauen en mans estrangeras, procurém al menos conservar las nostres riquesas artísticas.

*

Ha mort à Baden, prop de Viena lo compositor Millöcker, qu' havia obtingut una justa popularitat, escribint operetas tan xamosas com «Il guitarrero» y «Il vice-ammiraglio» representadas per la Giovanini en lo nostre Liceo.

L'esmentat compositor nasqué à Viena '129 de Maig de 1842.

A pesar de que son pare s' oposava à que seguis la carrera musical, va cursar los seus estudis en lo Conservatori, sent escripturat l' any 1863 pera dirigir l' orquestra del tea-

tro de Graz, donantse à coneixe dos anys mes tard ab sas òperas «L' ospite» lletra d' Harisch y «I due legatori» llíbrete e Gustavo Stolze.

Ab la mort de Millöcker, la música lleugera ha perdut un gran mestre.

*

La vritat es qu' al tractar del nostre Ajuntament, nosaltres nos queixém per vici.

Aqui ben fets ó mal fets los nombraments de personal los acordan en sessió pública los nostres regidors, pero en terra de Calella sembla que no obran de tal modo puig segons se 'ns ha comptat, comensant pe 'l batlle, cadascú tira pe 'l cap que millor li sembla.

Una prova:

Pera una sola plassa d' escombrayre, foren designadas tres persones distintas ó sigan tres escombrayres verdaders, en la següent forma: un pe 'l batlle, l' altre pe 'l primer tenint y l' altre pe 'l sindich.

Y ja tenen que 'ls tres escombrayres, creyent cada hu per sa part que té mes drets que 'ls altres à las pilas de fems estan à punt d' acabar à cops de cabassos, y à las tres autoritats municipals defensant à capa y espasa al escombrayre respectiu.

Ara sols fa ta qu' entre tantas batussas ningú reculli las escombrarias.

Potsé ho fan sense malícia,
mes venen à demostrar
qu' al fondo del *cabús* hi ha
bona cosa de *brutícia*,
quan tots volen netejá.

*

Lo ministeri de la governació ha dirigit un telegrama-circular als governadors civils, ordenantlos que s' abstinguin de fer pagar als emigrants uns drets que 'ls imposavan y que no estavan establerts per cap ley.

Bravo, Senyor Dato! Vosté es un gran home!

Sols faltava que 'ls governadors nos fessin pagar drets per fugir d' un país de regeneradors com vosté!

*

Corre ab insistència 'l rumor de que 'l bisbe Morgades serà trasladat al Nort, ab motiu d' haver publicat sa coneguda pastoral.

'Al Nort?

Ja est comprés; lo Gobern vol refrejarli son entusiasme catalanista.

*

En Silve a parlant de la esmentada pastoral ha dit que al seu entendre en la mateixa no hi havia cap delicte ni falta compresa en lo Códich, pero que hauria sigut millor que no s' hagués publicat aqueix document.

No ho neguem, pero també hauria sigut millor que quan ell se trobava en la oposició no s' hagués declarat *francamente* regionalista.

Perque 'ns feya combregar ab rodas de molí.

Y això es un sacrilegi per un home tan devet com ell.

*

En Romero Róbledo s' ha mostrat en lo Congrés contrari à la pastoral del bisbe de Barcelona, pu g no sab veure la necessitat de las predicacions en català.

No trigarem gayre à sentir demanar à n' en Romero que en lo Congrés no s' parli altra llengua que la catalana.

Lo *pollo d' Antequera* es així.

Lo que fa ab lo cap ho desfa ab la qua.

*

Al parlarse de la dita pastoral, los diputats catalans van permaneixa muts á pesar de no tenir pels à la llengua quan los convé.

Un amich me preguntava quina diferencia hi ha de diputat català á diputat per Catalunya, y un tafaner li contestava: La dels qu' ho son ab los qu' ho haurian de ser.

Y 'l marqués de Soto-Lleig, li donava la rahó.

*

En la sessió celebrada la setmana passada pe 'l nostre Ajuntament, va aprobarse com cad' any un dictamen concedint subvencions á establiments benèfics, lo qual no tindria res de particular, si no ocorregués molt sovint, com digué ab molt acert lo concejal Sr. Jofra, que no son establiments benèfics tots los qu' així 's titulan, y que molts d' ells se dedicen á fer una competencia ruinosa á las classes necessitadas, puig las religiosas que en ells habitant dedican á las educandas á fer labors y varias prendas, cobrant per dits travalls preus verda erament assombrosos per lo reduhits, puig per ditas religiosas que viulen d' almoynas y subvencions es casi tot ganancia.

Quan millor fora que las esmentadas subvencions se dediquessin á socorre verdaderas miser as.

*

Copiém de la *Nouvelle Revue* la següent anècdota referent al home del dia: lo president Krüger:

«Un anglés, lo duch de X, va visitar un dia á Krüger, y digué al intérprete (puig Kruger parla sols l' idioma anglés ab gran dificultat):

—Digueu al president que soch lo duch de X y que vinch á oferirli mos respectes.

Krüger va murmurjar algunas paraules, que significaven probablement que l' intérprete saludés l' arrivada del extranger...

Lo duch va continuar:

—¡Ah! digueuli també que soch membre del Parlament anglés.

Krüger va arrufar lo nas, arrancant de sa pipa una formidable fumera ...y nova pausa mes llarga que l' anterior.

—Y si aixó, ot nteressar al president, digueuli que soch virrey.

Aqui Krüger va rompre 'l silenci:

—¿Y qu' es un virrey?

Lo duch:

—¡Oh! un virrey es una especie de rey.

Krüger continua, durant alguns instants, llenant grans bocades de fum; després dirigintse al intérprete exclama:

—Digueu al anglés que si ell es virrey jo hi guardat bestias!

*

Comunican de Cartagena que las autoritats militars han pogut evitar l' escàndol que 's proposavan armar los sargentos d' aquella guarnició, quan se representés en lo teatro Circo la sarsuela «La luz verde.»

N' obstant s' asegura que 'ls sargentos... nodesisteixen de son propòsit.

¡Deu los conservi 'l bon humor y al autor de l' obra molts sargentos com á reclam de la mateixa!

*

Unidas las distingidas societats recreatives *Latorre y Cervantes* que de molts anys actuan en lo teatro Romea, han acordat donar en lo present any, extraordinaris balls de màscaras, los que tindrán lloc en lo elegant teatro de Noyetats en los días 1 y 10 del pròxim Febrer.

No dumptém del bon èxit, donat lo gust que impera en las directivas d' abduas Societats.

*

Lo comte de las Almenas va queixarse en lo Senat del abandono ab que 's té als repatriats qu' arrivaren á bordo del Lled XIII, que demanan caritat pe 'ls carrers, vestits de r' yadillo á una temperatura de tres graus.

;Lo senyor comte sempre tan exagerat!

¿Donchs que volia? ¿Que 'ls donguessin á cada hu un rus y una estufa?

Home, no sigui ignocent.

Si comensavan á donar y donar, com s' ho farien los regeneradors que van ben abrigats?

Telegramas

Del nostre servey... obligatori

PALAU E. PIS-COPAL; á l' hora de la pastoral.—¿Que hi fet desgraciat de mi! Perque l' hi escrita sembla que volen envirm-me al Nort, quan los que aixó projectan son los que deurian anarhi, perque no tenen nort ni guia.

Ex-bisbe de las Llangonissas.

PRESIDENCIA; á l' hora dels embolichs.—Aquella pastoral no está mal, pero tampoch está bé, no está be, pero tampoch está mal. ¿No sé si 'm comprehen?

Gil-Pela.

SENAT; á l' hora de *ni menos te es ucho*.—M' hi proposat que s' obri un extens debat pera exigir responsabilitats per las guerras de Cuba, Puerto-Rico y Filipinas, pero 'm sembla que 'm contestarán que tal dia fará un any. Pero jo; tretze son tretze.

Comte de las Atmetllas.

PRESIDENCIA, á l' hora de donar llargas al assumpto.—A n' aquells p breus de Montjuich no 's hi donat encare la llibertat, perque crech qu' encare no 's convé. Mes endenant ja veurém.

Gil-Pela.

DESCANS DOMINICAL; á l' hora de jeure.—Estèm estudiant lo modo y manera de que tothom pugui fer festa los diumenges. A continuació 'ns oeuparém de que tothom pugui fer festa 'l resto de la setmana, portant cada espanyol un duro á la butxaca,

La Comissió.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERAR

PREUS DE SUSCRIPCIO:

Espanya y Portugal, trimestre..	1'50 pesetas
Cuba y Puerto Rico, id.	2'50 .
Extranger, id.	2'50 .
Número corrent.	0'10 .

LITOGRÀFIA BARCELONESA

— de Ramón Estany —

6, SANT RAMÓN. 6—BARCELONA

Aquesta mala persona
que Deu aniquili avia:
de sopte s'ha presentat
fent tossí à mitj Barcelona.

SECCIO DE TRENCÀ - CLOSCAS

LOGOGRIFO NUMÉRICH

2—Vocal.

4 2—Animal.

2 6 2—Los aucells ne tenen

1 9 3 2—Personatge de actualitat.

6 6 7 3 7—Flor.

3 9 1 2 8 7—Vegetal.

4 5 4 7 6 7 2—Nom de dona.

7 2 1 2 6 5 9 8—Animal.

2 3 1 7 6 6 5 8 1—Molts senyors ne portan.

5 1 7 6 7 2 8 9—Nom d'home.

4 2 1 5 6 7 2—Flor.

2 1 2 6 7 2—Nom de dona.

6 7 4 5 9—Teatre de Barça.

4 2 3 2—Part del cos.

4 9 6—Verdura.

3 5—Nota musical.

8—Consonant.

1 2—Part del cos.

4 9 3—*

1 5 6 9—Fruit.

3 9 1 2 8—Nom d'home.

1 2 6 8 9 1—Carrer de Barça.

1 5 6 7 6 6 2—Ciutat.

4 5 6 5 3 7 8 2—Nom de dona.

1 2 3 4 5 6 7 8 9—Nom d'home.

1 2 6 6 9 3 4 2—Isla.

5 3 1 7 8 7 2—Nom de dona.

6 5 9 8 9 3—»—»

3 2 1 9 8—Nom d'home.

1 9 6 6—Peix.

8 9 1—Tothom ne té.

6 2—Nota musical!

6—Consonant.

1 7—Nota musical.

3 9 1—Beguda.

4 9 1 2—Signe ortogràfic.

4 6 2 3 2—Nom de dona.

3 9 1 2 8 2—Instrument per posar.

1 2 8 7 2 8 9—Nom d'home.

1 5 4 2 8 7 4 2—Part de la fisiqa

2 1 5 3 7 4 2 8 2—Pessa de roba.

4 2 8 9 6 7 8 2—Nom de dona.

1 5 8 9 8 4 2—Isla.

1 2 8 7 8 2—garsella castellana

4 2 3 1 5—Nom de dona.

5 7 6 2—Flor.

1 2 3—Part del globo.

8 9—Negació.

8—Consonant.

<BERNAT> DE LAS JOYAS.

TARJETA

Adelina Drat Iselso

Formar ab aquestes lletras, degudament combinadas, lo nom de una sarsuela castellana en un acte.

J. M. PINOS.

GEROGLIFICH

Ebro

R E :

E

g R I a

JOAN ROCAVERT.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO 594

Logogrifo numérico.—Pinguerdà.*Trenca-caps.*—La Juncosa, Ventosas, Gra, Tarterà, Certés, Tamarit, Marigüeda, mi, mi, d, y, m.*Baldosa numérica.*—Ramonet.*Copa numérica.*—Florentina.*Geroglifich.*—Per ti lo vidre.